

Prace Zakładu Gleboznawstwa Uniwersytetu w Poznaniu w zakresie gleboznawstwa leśnego

Zakład Gleboznawstwa Uniwersytetu Poznańskiego prowadzi od szeregu lat prace gleboznawcze na terenie lasów państwowych w północno-zachodniej części Polski. Celem badań jest gromadzenie materiałów leśno-gleboznawczych, które mogłyby przyczynić się do opracowania nomenklatury i klasyfikacji gleb leśnych.

Dla pełniejszej charakterystyki gleb leśnych zbierane są też materiały dotyczące czynników wpływających na procesy glebotwórcze, a tym samym i na produktywność gleb leśnych. Materiały te zostały wykorzystane dla opracowania gleb leśnych w praktycznym zastosowaniu.

Rezultaty tych prac w postaci dokładnych map glebowych w skali 1 : 5 000, wraz ze szczegółowym opisem warunków siedliskowych i fitocenologicznych, przekazane zostały poszczególnym okręgom lasów państwowych dla praktycznego wykorzystania.

Aby udostępnić zebrane materiały szerszym kołom leśników i przyrodników, należałoby wyniki tych badań ogłosić drukiem. Jednakże trudności wydawnicze, dotyczące szczególnie druku map, nie pozwalają na opublikowanie tych obszernych nieraz opracowań.

Dlatego też zamieszczamy obecnie część streszczeń niektórych prac, aby w ten sposób zasygnalizować ich wykonanie i umożliwić korzystanie z nich w tej postaci.

Mikołaj Kwinichidze

Materiały do charakterystyki gleb leśnych rozwijających się na utworach moreny dennej (nadleśnictwo Szczepanowo, Rejon LP w Poznaniu)

Zdjęcia kartograficzno-gleboznawcze przeprowadził zespół absolwentów Wydziału Leśnego specjalizujących się w Zakładzie Gleboznawstwa UP.

Prace nad kartowaniem utworów glebowych nadl. Szczepanowo o powierzchni ok. 5 000 ha prowadzono, celem poznania jednego z czynników siedliska —gleby, jako środowiska procesów glebowych, w rozumieniu, że zagadnienie żyzności gleb rozpatrywane być powinno przede wszystkim w nawiązaniu do zdefiniowanych utworów glebowych.

Nadleśnictwo Szczepanowo położone w powiatach Żnin i Mogilno, obejmuje 5 leśnictw: 1) Balczewo; 2) Łysin; 3) Niedźwiedzikierz; 4) Szczepanowo i 5) Mierucinek.

Lasy nadleśnictwa nie tworzą jednolitego kompleksu, lecz poprzedzielane są polami uprawnymi. Obszar nadleśnictwa leży na wododziałach między jeziorami o kierunku północno-południowym, które na północy łączą się z rzeką Notecią.

Charakterystyczną cechą badanego terenu jest różnorodność skał utworów glebowych pod względem ich składu mechanicznego, w rozmieszczeniu których trudno uchwycić jakąkolwiek prawidłowość.

Wyodrębnienie utworów glebowych przeprowadzono według klasyfikacji gleb leśnych, ustalonej przez Polskie Towarzystwo Gleboznawcze.

Kartowania dokonano w terenie, posługując się mapami w podziałce 1 : 5 000, a następnie przeprowadzono redukcję otrzymanych zdjęć do skali 1 : 25 000.

Na badanych obszarach wyodrębniono następujące typy gleb:

- 1) gleby brunatne;
- 2) gleby typu bielcowego;
- 3) gleby typu bielcowego oglejone;
- 4) gleby typu bagiennego.

W poszczególnych typach wyodrębniono grupy mechaniczne i zaznaczono charakter zalegającego podłoża.

Ustalenie grup mechanicznych oparto na wynikach analizy mechanicznej. W celu scharakteryzowania gleb danego nadleśnictwa pod względem chemicznym oznaczono: pH, zawartość CaCO_3 oraz zasobność gleb w przyswajalny P_2O_5 i K_2O .

Przy badaniach uwzględniono drzewostany i runo.

Z przeprowadzonych badań wynikają następujące wnioski:

1. Scharakteryzowanie gleb pod względem ich produktywności i przydatności do odpowiedniej gospodarki leśnej powinno opierać się nie tylko na badaniach gleby i reliefu, lecz musi być również uwzględniona całość czynników siedliska — klimat, drzewostan, runo, podrost, podszycie itp.

2. Dobór odpowiednich gatunków drzew bardzo często już nie dostosowany do jakości bonitacji siedliska.

3. Większa część utworów glebowych należy do obszernego typu bielcowego. Gleby brunatne występują wysepkami przeważnie na wzniesieniach gliniastych, zawierających węglany.

4. W miejscach obniżonych spotykamy zwykle gleby podmokłe lub bagienne.

5. Przez badanie warunków zalegania i właściwości różnorodnych utworów glebowych, w łączności z danymi klimatycznymi i charakterystyką roślinności leśnej, dążono do wypracowania podstawy klasyfikacji gleb leśnych, która mogłaby być przydatna dla celów gospodarczo-leśnych.

6. Badania gleboznawcze powinny być prowadzone zespołowo z pokrewnymi zakładami naukowymi.